

หลักสูตรการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไทย

จำนวน 23 ชั่วโมง

กลุ่มวิชาความคิดสร้างสรรค์

1. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2567 นายธนากร ดอนเหนือ อธิบดีกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มอบนโยบายการจัดทำหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ โดยมี นายชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเรียนรู้ นางสาวเอี่ยมพร ศรีภวงค์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมกิจการการศึกษาและเครือข่าย พร้อมด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ ศึกษาพิเศษฯ ข้าราชการครูและผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม ระหว่างวันที่ 1- 5 เมษายน 2567 ณ ห้องประชุมบรรจง ชูสกุลชาติ กรมส่งเสริมการเรียนรู้

นายธนากร ดอนเหนือ กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานของผลผลิตที่มาจากภาคอาชีพ นอกจากจะสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการสร้างซอฟต์แวร์แล้ว ยังเป็นการยกระดับด้านการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำได้อย่างครอบคลุม ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะถือว่าการเน้นไปที่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ก็คือ หลักสูตร เพราะเมื่อใครที่เดินเข้ามาที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ถ้าคุณมาผ่านกระบวนการหลักสูตรแล้ว คุณจะได้ทักษะโดยเฉพาะเรื่องทักษะอาชีพ มันเป็นเรื่องสำคัญทำให้มองมิติว่าถ้าเราทำหลักสูตรได้มาตรฐาน กระบวนการเรียนรู้เราได้มาตรฐาน ผลผลิตเราก็มีคุณภาพ ใครๆก็ต้องยอมรับ ไม่ว่าจะเป็ผลผลิตที่เป็นผู้เรียน หรือผลิตภัณฑ์ และการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยนำอัตลักษณ์ชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ โดยเน้นไปที่สร้างและพัฒนาครูและกลุ่มเป้าหมายให้มีทักษะความรู้ ความเข้าใจจากหลักสูตรในการนำไปประยุกต์ใช้ และขยายผลการจัดการเรียนรู้ให้กับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์คุณภาพ เป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงทิศทางการนำไปสู่มาตรฐานของผลผลิต การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพัฒนาผู้เรียนไปสู่โลกแห่งอนาคต สอดรับกับความต้องการของตลาดผู้บริโภค ซึ่งเป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้นหลักสูตรที่ดีจะต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เตรียมผู้เรียนไปสู่โลกอนาคต ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรเพื่อยกระดับสู่การพัฒนาคุณภาพนั้น ควรให้ความสำคัญกับความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะกระบวนการคิด เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดวิจารณ์ และทักษะทางสังคม เช่นการมีส่วนร่วม และแสวงหาเครือข่ายที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆกัน

นายชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ ถือเป็นการพลิกโฉมการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ด้านการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพ เนื่องจากเป็นการเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เคยผ่านการฝึกและพัฒนาอาชีพพร้อมกับ สกร. ให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเชิงพาณิชย์ ผ่านการนำนวัตกรรม ทักษะทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชนมาออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น ตอบโจทย์ต่อยอดนโยบายรัฐบาลที่หนุนเสริมเรื่องของ พลังสร้างสรรค์ (soft power) มุ่งเป้าพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมืองแห่งอุตสาหกรรมระดับโลก โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางเมืองท่องเที่ยว ด้านการแพทย์และสุขภาพ รวมถึงด้านอาหาร และต้องการให้ทุกจังหวัดเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น โจทย์สำคัญของการจัดทำหลักสูตรฯ ให้มีประสิทธิภาพ คือ ต้องคำนึงถึงประเด็นความต้องการของการพัฒนากลุ่มเป้าหมายผลิตภัณฑ์ชุมชน ระดับจังหวัดเป็นหลักว่าต้องการพัฒนาเรื่องใด การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ศึกษาแนวโน้มความต้องการของตลาด ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การเขียนแผนธุรกิจ การสร้างและเลือกช่องทางจัดจำหน่ายที่เหมาะสม การพัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ที่ตอบโจทย์

การเข้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ผ่านการบูรณาการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่าย ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ชำนาญการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำตามลำดับ

นางสาวเอี่ยมพร ศรีภูวงศ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับหลักสูตรนี้ เราจัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนา คน มากกว่าตัวสินค้า เพราะเชื่อว่า “คน” คือ สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงตั้งใจดำเนินงาน เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาคน พัฒนางานอย่างมีทิศทาง เราจึงไม่ได้เริ่มต้นพัฒนางานจากศูนย์ แต่มีสารตั้งต้นใน ชุมชนที่รอการถูกหยิบมาเจียระไนและพัฒนาให้ดีขึ้น ให้มีความสมบูรณ์แบบขั้น กระบวนการครั้งนี้เราจึงจัดทำหลักสูตร ที่ตอบโจทย์ความต้องการในการเติมเต็มของกลุ่มเป้าหมายเพื่อเตรียมเข้าสู่ภาคการตลาดได้อย่างมีคุณภาพ จาก ผลผลิตที่เกิดจากการส่งเสริมของ สกร. ผ่านกระบวนการฝึกอบรม ป่มเพาะ ซึ่งการจัดทำหลักสูตรพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน ยังไม่เคยทำในโครงการคัดสรรผลิตภัณฑ์ของหน่วยงานใด ดังนั้นหลักสูตรนี้ไม่เพียงตอบโจทย์เรื่องของ ความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์เพียงเท่านั้น แต่บุคลากรในสังกัดและกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการคัดเลือก จะ ได้พัฒนาทักษะความรู้ ความเข้าใจถึงสาระสำคัญต่าง ๆ ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้อง สามารถนำสิ่งที่ได้รับ จากการอบรมไปวิเคราะห์ วางแผนและขยายผลการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชนได้เกิดการกระตุ้น สร้าง ทักษะการคิดและพัฒนาต่อยอดในการสร้างเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงบริบทชุมชน โดยยึด หลักที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเรียนรู้ (Area-Based Development) ซึ่งการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับการตอบโจทย์ข้อสังเกตการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึก อาชีพชุมชนอีกด้วย

นายศรศิลป์ โสภณสกุลวงศ์ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กล่าว ว่า ในการออกแบบหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องวิเคราะห์และตีโจทย์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ระดับ จังหวัดให้แตก ศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ระยะเวลาดำเนินการ มีการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างภาคีเครือข่ายในชุมชนเพื่อผนึกกำลังในการพัฒนา ต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้ สามารถจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ และสิ่งสำคัญที่สุดของกรมส่งเสริมการเรียนรู้จะต้องเปลี่ยน คือ การสร้างกรอบ ความคิดแบบเติบโต (growth mindset) ให้กับบุคลากร ว่าตนเองสามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถผ่าน การเรียนรู้และฝึกฝนได้เสมอ รู้ในสิ่งที่ถูกต้อง สนุกที่จะเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด มุ่งสร้างชุมชนเป็น วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

อาชีพการทอผ้าฝ้ายเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีอยู่กับสังคมไทยมาช้านาน ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษและมีการ สืบ ทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาจึงทำให้ กรรมวิธีในการ ทอผ้าแบบดั้งเดิมของคนไทยจึงเปลี่ยนไปและเริ่มก้าวเข้าไปสู่ระบบอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่ง อาจทำให้วิถีการ ประกอบอาชีพที่เกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นเริ่มสูญหายไปบ้าง ๆ และไม่เหลือไว้ให้ลูกหลาน ได้ศึกษาเพื่อการสืบ สานและอนุรักษ์อีกต่อไปในอนาคต ทางคณะผู้จัดทำจึงได้มีการพัฒนาจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง “การ ทอผ้าฝ้าย” ขึ้นมาเพื่อ เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมิให้สูญหายไปและคงอยู่เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและ รู้จักคุณค่า มีความรักในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดินให้ทันสมัย แต่ไม่ทิ้ง เอกลักษณ์ดั้งเดิมของภูมิปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างอาชีพให้กับคนในท้องถิ่นได้มีอาชีพ มีรายได้ เพื่อลด จำนวนการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพในเมืองใหญ่และเป็นการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

2. หลักการของหลักสูตร

1. เน้นการเลือกใช้ฝ้ายในการทอ ซึ่งจะช่วยให้ผ้ามีความนุ่มพลิ้วน่าสวมใส่
2. เน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทย ประยุกต์ลวดลาย และสีย้อม ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. เป็นรูปแบบการขายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

3. จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทย สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าไทย

4. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

1. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
2. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
3. ควรเป็นผู้มีใจรักในการทอผ้าและมีความอดทน
4. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมดินบ้านวังหาด

5. ระยะเวลาเรียน รวม 23 ชั่วโมง แบ่งเป็น

ภาคทฤษฎี จำนวน 9 ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ จำนวน 14 ชั่วโมง

6. โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ช่องทางการประกอบอาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการทอผ้าฝ้าย และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน 2. วิเคราะห์ตนเองในการประกอบอาชีพ การทอผ้าฝ้าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน สามารถบอกคุณธรรม จริยธรรม สำหรับอาชีพการทอผ้าฝ้ายได้ 3. บอกชนิดของการทอผ้าฝ้าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน ชนิดต่าง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่องทางการประกอบอาชีพ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความสำคัญและประโยชน์ของการทอ ผ้าฝ้าย และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน 1.2 วิเคราะห์ตนเองในการประกอบอาชีพ การทอผ้าฝ้าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย และคุณธรรม จริยธรรม สำหรับ อาชีพทอผ้า 2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าฝ้าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน <ol style="list-style-type: none"> 2.1 หลักการและวิธีการการทอผ้าฝ้าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทย 1) ชนิดของการทอผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์ผ้าไทย 2.2 วิธีการทอรูปแบบต่าง ๆ 	วิทยากร บรรยายให้ ผู้เรียนเกี่ยวกับ ช่องทางการ ประกอบอาชีพ การทอผ้าฝ้าย และการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ผ้า ฝ้ายย้อมดิน	5	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระ บวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		๑ 4. อธิบายวิธีการรักษา ความปลอดภัยจาก การใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ได้	1) กรรมวิธีการการทอผ้าฝ้าย 2) องค์ประกอบของงานเกา ทอผ้าฝ้าย 2.3 ประเภทของเครื่องมือ อุปกรณ์การทอผ้า ฝ้าย ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมดิน และ วิธีใช้ 2.4 ความปลอดภัยในการใช้ เครื่องมืออุปกรณ์			
2	ทักษะการ ประกอบ อาชีพ	1. เริ่มต้นการทอผ้า และการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อม ดินได้ 2. บอกเทคนิคการการ ทอผ้า ฝ้าย การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อม ดิน ชนิด ต่าง ๆ ได้ 3. การทอผ้าฝ้ายชนิด ต่าง ๆ ได้ 4. เก็บรายละเอียดของ ชิ้นงานได้	1. เตรียมอุปกรณ์การทอผ้า ฝ้าย 2. การเก็บเขาดอกตามที่ได้ คัดลายจากกระดาษ 3. เทคนิคการการทอผ้าฝ้าย 4. การทอผ้าฝ้ายยกดอก ชนิด ต่าง ๆ 5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้า ไทย รูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ต้นแบบ (ถุงคล้องทรัพย์) 6. วิธีการเก็บรายละเอียดของ งาน	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ จริง	3	12
3	การบริหาร จัดการใน การ ประกอบ อาชีพ	1. คำนวณพื้นที่และ ราคา ค่าแรง ค่าวัสดุ ได้ 2. หาลูกค้าและ ประชาสัมพันธ์ได้ 3. อธิบายมาตรฐาน ของการ การทอผ้าฝ้าย และผลิตภัณฑ์ผ้าไทย	1. การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณราคา 1.1 การคำนวณพื้นที่และการ คำนวณ ราคาผลิตภัณฑ์ผ้า ฝ้ายย้อมดิน 2. การประชาสัมพันธ์และการ หาลูกค้า 3. การควบคุมมาตรฐานของ การบริการ	วิทยากร บรรยายพร้อม สาธิต ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ จริง	1	2

7. การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา
2. อบรมให้ความรู้
3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. เรียนรู้ด้วยตนเอง

5. ฝึกปฏิบัติจริง
6. ติดตามประเมินผลและรายงานผล

8. สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารความรู้
2. ผู้รู้ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9. การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลภาคทฤษฎีก่อนจบหลักสูตร
2. ประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติ/ผลงานชิ้นงาน
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

10. เงื่อนไขการจบหลักสูตร

1. ร้อยละ 80 ของผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ ระดับ ดี ขึ้นไป
2. ร้อยละ 80 ของผู้เรียน/ผู้รับบริการ มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทย พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ

11. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากจบหลักสูตร

1. หลักฐานการประเมินผล

12. การเทียบโอน

-

ลงชื่อ..........ผู้เสนอหลักสูตร
(นายสมชาย นาโตนด)
ครู กศน.ตำบลลี้ซัง

ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(น.ส.ศุภรัตน์ คงที่)
หัวหน้างานการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นายกรกฤษ ชัยกรุงวงศ์)

ครู

รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอบ้านด่านลานหอย